

вистачає, то непокрита сума у балансі банку обліковується за рахунком 5031 «Непокриті збитки минулих років». Для банку така ситуація вкрай небажана, оскільки зменшується обсяг капіталу і знижується його захисна функція.

Як висновок, можна сказати, що метою діяльності банку, як і кожного суб'єкта господарювання, є отримання прибутку. Ідеться про позитивний результат діяльності банку як перевищення зароблених доходів над понесеними витратами. Отже, економічний результат діяльності банку (прибуток чи збиток) визначається різницею між доходами та витратами за період з 1 січня до 31 грудня поточного року. Доходи та витрати — це складники економічного результату. Природно, розвиваючи діяльність, банк прагне володіти активами, здатними приносити дохід, проте уникнути витрат неможливо. Передусім це — необхідна умова формування ресурсної бази, утримання банку, розрахунків із працівниками, здійснення банківських операцій, які в майбутньому зумовлять отримання доходу.

Література

1. Постанова Правління Національного банку України 17.06.2004 № 280 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» [Електронний ресурс]// Режим доступу zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0918-04.-Назва з екрана.]
2. Постанова Правління НБУ від 18 червня 2003р. №255 «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» [Електронний ресурс]// Режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG7904.html.-Назва з екрана.]
3. Облік і аудит у банках: Підручник/А.М.Герасимович, Л.М.Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз та ін.; За заг. проф. А.М.Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2004. – 536с.
4. Кіндрацька Л.М. Бухгалтерський облік у банках України: Підручник. – Київ: КНЕУ, 2001. – 636 с.

Ролдугіна Ю.В., Ангеліна І. А.

ПРОБЛЕМИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

Вступ. У процесі господарської та іншої діяльності підприємства постійно вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання при здійсненні угод, що оформлюються і закріплюються договорами: з постачальниками - за одержані від них товарно-матеріальні цінності, з покупцями - за придбані ними товари, з банками - з одержання коштів і погашення кредитів, з іншими юридичними та фізичними особами - за транспортні та інші послуги, електроенергію, паливо тощо, з працівниками - із заробітної плати, наданих їм позик тощо.

Актуальність роботи обумовлена тим, що грошові операції носять масовий характер і охоплюють практично всі сфери господарської діяльності підприємства, а тому грошові кошти є найбільш вразливими до порушень і зловживань.

Метою роботи є ознайомлення з метою та методикою аудиту грошових коштів, виявлення проблемних питань аудиту грошових коштів, здатністю виявляти допущені помилки, зловживання, правопорушення в грошовій сфері і передбачити можливі наслідки цих порушень для підприємств.

Основна частина. Аудит грошових коштів є важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства, який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; аудит операцій на поточному рахунку, аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках. Досліджуючи ці напрямки, можна зробити висновок про доцільність та ефективність використання грошових коштів клієнтом. Метою аудиту касових операцій є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з грошовими коштами підприємства і правильності їх відображення в обліку, також встановлення відповідності застосовуваної в організації методики обліку та оподаткування операцій з руху готівки, що діють в Україні в періоді, коли відбувається перевірка, нормативним документам, для того щоб сформулювати думку про достовірність бухгалтерської звітності в усіх суттєвих аспектах. [1]

Освоєння методики аудиту грошових коштів є важливим, виходячи з таких причин: грошові кошти є найбільш ліквідними активами клієнта, вони мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни. [2]

До проблемних питань аудиту грошових коштів слід віднести: недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю за готівкою; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; відсутність типових форм документів з аудиту грошових коштів; відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту грошових коштів тощо.

Операції за рухом грошових коштів підлягають суцільній перевірці. Здійснюючи аудит касових операцій, слід керуватися Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 15.12.2004 № 637. Це Положення поширюється на усіх юридичних осіб (крім банків і підприємств зв'язку) незалежно від форми власності та виду діяльності, а також на фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи. [3]

Порядок встановлення лімітів залишку готівки в касі регулюється Інструкцією про організацію роботи з готівкового обліку установами банків Украї-

ни, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 19.02.2001 № 69.

Всю готівку понад встановлені ліміти залишку готівки в касі підприємства зобов'язані здавати у порядку й у строки, встановлені установою банку для зарахування на їхні рахунки. Касові операції оформляються документами, типові форми яких затверджено наказом Міністерства статистики України (Мінстату) від від 18.02.2004 N 62.

Зазвичай аудит каси проводять у такій послідовності: 1) інвентаризація каси; 2) перевірка дотримання Положення про ведення касових операцій; 3) документальна перевірка касових операцій.

Однак при аудиторській перевірці проведення інвентаризації не належить до числа обов'язкових процедур. Аудитор у даному випадку може скористатися результатами внутрішнього контролю. Результати опитування вивчення системи внутрішнього контролю можуть бути оформлені в виді анкети. [1]

До найбільш розповсюджених типових помилок, які виявляються в ході аудиторської перевірки грошових коштів, відносяться: відсутність первинних касових документів чи оформлення їх з порушенням установлених вимог; виплати підзвітним особам на підставі виправдовувальних документів, що підтверджують витрати, без оформлення авансових звітів; недотримання ліміту розрахунків готівкою між юридичними особами; проведення розрахунків з населенням без застосування контрольних-касових машин; некоректне відображення касових операцій в облікових регістрах; арифметичні помилки під час підрахунку оборотів. [4] Практика підтверджує можливість різних випадків порушень, зокрема: виплата грошей за фіктивними рахунками та документами, взятими з архіву минулих періодів і використаних повторно; підроблення підписів отримувачів; зміна тексту документів; включення до розрахунково-платіжних документів підставних осіб; завищення сум розрахунково-платіжних відомостей на виплату заробітної плати, відпускних премій; списання сум у більших розмірах, ніж потрібно за документами; повторне списання коштів за одним документом, неправильний підрахунок за касовими документами і звітами, привласнення депонованої заробітної плати.

Для поліпшення роботи, викриття можливих випадків порушень за даними первинної бухгалтерської документації та забезпечення повноти вивчення касових операцій доцільно застосовувати спеціальну відомість аудитора щодо контролю зберігання готівки. Документ як предмет аудиту є засобом обґрунтованості бухгалтерських записів і підтвердження достовірності здійснених фінансово-господарських операцій.

Для того щоб виявити використання фіктивних рахунків чи довідок на виконання роботи в минулих роках, взятих з архіву і доданих до звіту касира, аудитор має ретельно проаналізувати витрати, зосередивши увагу на статтях, в яких є значне збільшення порівняно з завданням. Відомо, що найчастіше з архіву беруть документи на оплату різних робіт, пов'язаних з навантаженням і розвантаженням матеріальних цінностей, поточним ремонтом, будівництвом тощо.

У сумнівних випадках слід перевірити, чи виконувались ці роботи, а також ідентифікувати особисті підписи осіб, які одержували гроші, керівників та дати здійснення операцій. Документи минулих років, взяті з архіву, відрізняються як за зовнішнім виглядом (пом'яті, проколоті, обрізані, підклеєні, виконані на папері іншого кольору), так і за формою. [5]

Необхідно ретельно вивчити касові операції з видачі сум, які списують на виробничі та інші рахунки без наступного подання звітів про використання цих сум. Важливим елементом аудиту касових операцій є перевірка правильності відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку. Доцільно викриті порушення внаслідок неправильно оформлених документів відобразити у відомості аудитора. Вивчається правильність рознесення господарських операцій зі звіту касира в журналі або відомості за відповідними кореспондентськими рахунками, дотримуючись затвердженого плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування. Результати такої перевірки доцільно оформляти відповідними таблицями, які додаються до матеріалів аудиту, однак аудитор сам вирішує, у який спосіб йому оформляти результати аудиту. [3]

На сьогоднішній день аудит є найбільш правдивою і достовірною перевіркою фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Думки і висновки аудиторів своєчасно здатні попередити підприємства про недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а отже і застерегти від небажаних наслідків, штрафних санкцій та витрачання грошових коштів.

Висновок. Аудит грошових коштів є важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства, який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; аудит операцій на поточному рахунку, аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках. Освоєння методики аудиту грошових коштів є важливим оскільки грошові кошти є найбільш ліквідними активами клієнта та мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни. Аудит грошових коштів має деякі недоліки, виявлення і ліквідація яких дозволить поліпшити роботу аудиторів.

Література

1. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженою постановою правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492.
2. "Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку", затверджене наказом Мінфіну України від 24.05.95 р. №88.
3. Особливості нормативної бази готівково - розрахункових операцій // Український портал Аудиту / [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://proaudit.com.ua>

4. Методика аудиту касових операцій // Український портал Аудиту / [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://proaudit.com.ua>

5. Организация и документальное оформление кассовых операций // ГлавБух – Аудит / [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://glavbuh-audit.com>

Сидоренко І. В., Сопільник А. О.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зміни в системі економічних відносин зумовили необхідність реформування бухгалтерського обліку в Україні, його пристосування до нових умов господарювання. Наслідком впроваджених змін є залучення із зарубіжної практики значної кількості якісно нових понять та явищ, до яких належить і облікова політика підприємства. Ефективне функціонування облікової політики передбачає не лише її механічне перенесення у вітчизняну практику і нормативне закріплення. Необхідним є вивчення механізму функціонування, можливостей адаптації до історично сформованих традицій, особливостей менталітету та української дійсності. Аналітична робота повинна передувати впровадженню того чи іншого інструменту, проте динамізм процесів реформування зумовлює сучасний стан – відсутність відчутного ефекту від більшості запозиченого із зарубіжної практики.

Слід відзначити, що створення цілісної системи облікової політики в Україні для суб'єктів господарювання не завершено, потребують удосконалення теоретичні, методологічні і організаційні засади створення єдиної концепції визначення її суті, цілей та застосування в практичній діяльності.

Особливої актуальності набувають питання формування облікової політики в умовах концентрації фінансового та промислового капіталу, створення багатогалузевих фінансово-промислових систем. Необхідність своєчасної та достовірної інформації для прийняття управлінських рішень зумовлює потребу впровадження інформаційних систем і комп'ютерних технологій при формуванні облікової політики, а також розробки рекомендацій для їх застосування.

Питання формування й реалізації облікової політики підприємства знайшли відображення в роботах М. Пушкаря, В. Лінник, П. Житнього, Ф. Бутинця, Т. Войтенко, М. Чумаченка, С. Івахненкова, В. Сопка та інших. Забезпечення ефективного використання облікової політики підприємства вимагає розробки теоретичних засад її формування та реалізації з врахуванням зарубіжного досвіду, наявних теоретичних розробок, історично сформованих особливостей національної системи бухгалтерського обліку.

Метою статті є обґрунтування необхідності формування облікової політики відповідно до сучасних умов господарювання та узагальнення причин, які стримують її впровадження в господарську практику, а також розробка пропозицій, спрямованих на вирішення цієї проблеми.